

PROFIEL VAN GOTENBURG IN HET MIDDEN VAN DE 17^e EEUW NAAR DE OUDSTE BETROUWBARE AFBEELDING VAN DE STAD - PENTEEKENING, MUSEUM GOTENBURG - IN 1628 BESTOND DE HOOG KERK NOG NIET

Prompt werden door Gustaaf Adolf, die in 1612 zijn vader was opgevolgd, de termijnen voldaan, voor een deel met in Nederland geleend geld. In de laatste dagen van December 1618 bracht Janus Rutgersius (Jan Rutgers klonk wat gewoon), die in 1614 door den jongen koning tot hofraad was benoemd, nog een aanzienlijk bedrag over de grens en op het laatste nippertje werden de laatste penningen neergeteld. Elfsburg was vrij en zonder verwijl nam Gustaaf Adolf de noodige maatregelen, om Gotenburg uit zijn asch te doen herrijzen.

Niet meer, echter, op Hisingen. De plek was ongunstig gebleken. Het tweede Gotenburg verrees op den linkeroever van de Gota-rivier, op denzelfden oever als Elfsburg, slechts weinig stroomafwaarts van deze plaats. Overigens paste Gustaaf Adolf de methode's toe van zijn vader: de Hollanders deden het meeste werk; ook Duitschers hielpen eraan, benevens Schotten en lieden van andere nationaliteit; met privilegiën was men vrijgevig; en Abraham Cabeliau, die inmiddels zijn kostbaren tijd tusschen Zweden en de Republiek der Zeven Provinciën verdeeld had, speelde opnieuw een rol van belang.

In 1619 was een aanvang gemaakt met het graven der havens en het bouwen der huizen. Het was dus wel een spiksplinternieuwe stad, waar Vondel in 1628 voet aan wal zette. Schilderachtig was ze zeker, maar nog zeer onaanzienlijk; nauwelijks meer dan een flink visschersdorp. Met de lijn was het profiel van straten en grachten getrokken en langs de kaden van de (ook nu nog bestaande) Groote Haven, die het centrum beheerschte, en van de loodrecht daaropstaande (thans gedempte) Kleine Westerhaven en Kleine Oosterhaven waren de boompjes nog jong. De huisjes, bijna zonder uitzondering van hout, waren smal, laag en van puntgevels voorzien; hun planken wanden waren geverfd: rood of geel, met witte of blauwe hoeken en vensterramen; hun daken waren met boomschors of plaggen, waarin 's zomers welig gras en huislook tierden, gedekt. Pannen droegen alleen de deftiger woningen en huizen van steen waren een zeldzaamheid.

Of een 17de eeuw er als Vondel het schilderachtig aspect van dit magere stadje apprecieerde? In elk geval anders dan wij het zouden doen en om er het genot van te hebben heeft hij het zeker niet aangedaan. Wat zocht hij er dan? Had hij er vrienden? Vrienden klaarblijkelijk niet, maar hij was er de